

Kazimierz KRAJ

Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
Instytut Studiów nad Terroryzmem Wyższej
Szkoły Informatyki i Zarządzania
w Rzeszowie
Kierownik katedry:
Leszek Baran
ul. mjr H. Sucharskiego 2
35-225 Rzeszów

Słowa kluczowe:

szługa medycyny katastrof Federacji
Rosyjskiej, sytuacje nadzwyczajne

Key words:

disaster medicine service of the Russian
Federation, emergencies

Adres do korespondencji;
dr Kazimierz Kraj
Katedra Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania
w Rzeszowie
ul. mjr H. Sucharskiego 2
35-225 Rzeszów
tel. 606 427 -385
e-mail: artuzow@wp.pl

Służba medycyny katastrof i awaryjno - ratownicze formacje ministerstwa ds. sytuacji nadzwyczajnych Federacji Rosyjskiej

Disaster medicine service and damage - rescue formations of the Ministry of Emergency Situations of the Russian Federation

W artykule scharakteryzowany został system organizacyjny rosyjskiej służby medycyny katastrof. Autor opisał jej historię i jej współczesność. Omówił funkcjonowanie systemu oraz wszystkie poziomy kierowania służbą medycyny katastrof oraz zakres jej kompetencji.

Przedstawione zostało również współdziałanie służby medycyny katastrof z formacjami ratowniczymi ministerstwa ds. sytuacji nadzwyczajnych i rola ministerstwa w medycznych operacjach ratunkowych.

The article treats about the organizational system of the Russian disaster medicine service. The author describes its history and its current situation. He also describes how the system functions, and all the stages of the disaster medicine service management together with the scope of its competence. Cooperation between the disaster medicine service and the Ministry of Emergency Situations rescue service, as well as the role of the ministry in medical rescue operations are also presented.

Wstęp

Pełna nazwa rosyjskiego ministerstwa zajmującego się sytuacjami nadzwyczajnymi brzmi: Ministerstwo ds. Obrony Cywilnej, Sytuacji Nadzwyczajnych i Likwidacji Następstw Klęsk Żywiolowych. Jest nazwą skomplikowaną i zawiera praktycznie kompletną informację na temat kompetencji tego resortu. Ministerstwo to jest jednym z organów centralnych władz państwowych podległych bezpośrednio Prezydentowi Federacji Rosyjskiej. Na co dzień, jako widzowie spotykamy się ze skrótem МЧС noszonym przez funkcjonariuszy i pracowników tego resortu na mundurach i ubraniach służbowych.

Sytuacja nadzwyczajna – niespodziewane zdarzenie w rezultacie którego dwie osoby lub więcej zginęły, lub trzy osoby są poszkodowane (zachorowały) i znajdują się w ciężkim stanie. Możemy mówić o sytuacjach nadzwyczajnych lokalnego charakteru (1-10 poszkodowanych),

terytorialnego (10-50 poszkodowanych), regionalnego (50-500 poszkodowanych), federalnego charakteru powyżej 500 poszkodowanych. Nadzwyczajna sytuacja w medycynie ma miejsce wtedy, gdy organy ochrony zdrowia (konkretnego szczebla) nieradzą sobie z napływem poszkodowanych.

Ministerstwo ds. Obrony Cywilnej, Sytuacji Nadzwyczajnych i Likwidacji Następstw Klęsk Żywiolowych

Aby przybliżyć zakres działania jednostek ministerstwa zerknijmy na dane statystyczne ujawnione już przez ministerstwo, a dotyczące sytuacji nadzwyczajnych (sytuacji kryzysowych) w pierwszym półroczu 2011 r. Na potrzeby naszego opracowania nie jest niezbędne przedstawienie bardziej szczegółowych informacji o sytuacjach kryzysowych, które miały miejsce na terytorium Federacji Rosyjskiej w I połowie ubiegłego roku. Ograniczymy się do kilku klasyfikacji obejmujących całość zagadnienia.

Tab. I
Sytuacje kryzysowe mające miejsce na terytorium FR w I poł. 2011 r.

Lp.	Sytuacje kryzysowe	Ogółem	Zabici	Poszkodowani
1	Technologiczne	68	218	355
2	Zamachy terrorystyczne (duże)	3	30	123
3	Katastrofy naturalne	48	0	22204
4	O charakterze biologiczno - społecznym	20	0	2
ŁĄCZNIE		139	248	22684

W danych znajdujących się w powyższej tabelce uwzględnione zostały m.in. katastrofy samochodowe, w których zginęło 5 i więcej osób lub było poszkodowanych 10 lub więcej. Uwzględnione zostały również trzęsienia ziemi czy wybuchy wulkanów, które wymusiły wprowadzenie sytuacji nadzwyczajnej. W liczbie katastrof naturalnych znajdują się dane na temat pożarów, których powierzchnia ognia obejmowała 25 ha i więcej (ochrona naziemna) oraz 200 ha i więcej ochrona powietrzna lasów.

Jak więc widzimy działalność ratownicza ministerstwa ds. sytuacji nadzwyczajnych musi być skorelowana z medycznymi operacjami ratunkowymi. System medycyny katastrof, ratownictwa medycznego jest podporządkowany Ministerstwu Ochrony Zdrowia i Rozwoju Socjalnego FR. Na wstępie warto zauważyć, że to ministerstwo nie jest resortem „prezydenckim”, tylko podporządkowanym Premierowi Rosji.

Centrum Medycyny Katastrof

Jedną z instytucji, która bezpośrednio zajmuje się realizacją zadań w zakresie medycyny katastrof i zabezpieczenia pomocy medyczną w razie zaistnienia sytuacji nadzwyczajnych (kryzysowych) jest Federalny Urząd Państwowy Ogólnorosyjskie Centrum Medycyny Katastrof *Ochrona* Ministerstwa Ochrony Zdrowia i Rozwoju Socjalnego FR.

Zakres zadań Centrum obejmuje zabezpieczenie organizacyjne pomocy medycznej w sytuacjach kryzysowych spowodowanych klęskami żywiołowymi, awariami, katastrofami, zamachami terrorystycznymi i konfliktami zbrojnymi. Oprócz tych zadań Centrum bierze udział w opracowaniu polityki państwowej w zakresie ochrony życia i zdrowia ludności FR, uprzedzania i likwidacji medyczno – sanitarnych następstw sytuacji kryzysowych i realizacji celowych lub gałęziowych programów doskonalenia Ogólnorosyjskiej Służby Medycyny Katastrof. Centrum wykonuje zadania związane z operacyjnym kierowaniem służbą medycyny katastrof, koordynacją szkolenia organów kierowania ochrona zdrowia, instytucji medycznych w czasie sytuacji nadzwyczajnych. W razie potrzeby udzielenia pomocy podczas sytuacji nadzwyczajnych Centrum rozwija swój

polowy wieloprofilowy szpital. W jego składzie znajdują się w stałej gotowości specjalistyczne brygady pomocy medycznej, chirurgiczne, traumatologiczne, dziecięce chirurgiczne, neurochirurgiczne, oparzeniowe, transfuzjologiczne, anestezjologiczne, toksykologiczne – lecznicze, radiologiczne czy reanimacyjne jednostki organizacyjne. Centrum realizuje również zadania związane z utrzymywaniem niezbędnych rezerw i organizuje wyposażenie medyczne w trakcie reagowania na sytuacje nadzwyczajne. Prowadzi przygotowania kadr Ogólnorosyjskiej Służby Medycyny Katastrof. Opracowuje metodologie profesjonalnej i medycznej rehabilitacji, ekspertyzy, profilaktykę podstawowych somatycznych i psychicznych chorób dla osób działających profesjonalnie w niebezpiecznych zawodach.

Centrum *Ochrona* ponadto rozpracowuje i wdraża najnowsze technologie medyczne dla celów doskonalenia pomocy udzielanej ludziom niebezpiecznych profesji. W centrum pracuje ponad 20 doktorów habilitowanych oraz doktorów nauk medycznych. Wydaje fachową i naukową literaturę w tym zakresie w tym periodyczne czasopismo *Medycyna Katastrof* i informator pt. *Medycyna Katastrof, Służba Medycyny Katastrof* [2].

Służba Medycyny Katastrof Rosji, tak jak wyżej przedstawione Centrum, jest podporządkowana ministerstwu zdrowia Rosji. W swojej pracy ściśle współdziała z awaryjno – ratowniczymi formacjami ministerstwa ds. sytuacji nadzwyczajnych. Historia rosyjskiej służby Medycyny Katastrof sięga roku 1932, kiedy to dla potrzeb ochrony ludności w czasie wojny powstała organizacja obrony przeciwpowietrznej. W jej skład wchodziła służba medyczno – sanitarna. Lipiec 1961 roku przyniósł reorganizację obrony przeciwpowietrznej w Obronę Cywilną. Jej częścią była Służba Medyczna Obrony Cywilnej. Będąc częścią Obrony Cywilnej jej działalność była skierowana na pracę w okresie działań wojennych [1]. Początek medycyny katastrof związany jest z rozporządzeniem Rady Ministrów ZSRR z 7 kwietnia 1990 r., nr 339 *O stworzeniu w kraju służby medycyny ratunkowej w sytuacjach nadzwyczajnych*. Rozwinięciem wymogów rozporządzenia RM ZSRR było zarządzenie Ministerstwa Zdrowia ZSRR z 14 maja 1990 r., nr 193, w którym zostały określone zasady

stworzenia służby medycyny ratunkowej w oparciu o istniejącą bazę oraz organizowanych od podstaw instytucji ochrony zdrowia. W zarządzeniu wskazane zostały materialne i kadrowe podstawy służby zapewniające jej gotowość funkcjonowania podczas sytuacji nadzwyczajnych. Określono w nim sposoby systemu mobilizacji, pozwalające na dostarczenie sił i środków w miejsce sytuacji kryzysowej. W Rosji, jeszcze będącej w składzie ZSRR, służba medycyny ratunkowej powstawała w oparciu o rozporządzenie Rady Ministrów RSFR z 14 czerwca 1990 r., nr 192 *O stworzeniu służby medycyny ratunkowej w sytuacjach nadzwyczajnych*. Uszczegółowienie rozporządzenia Rady Ministrów RSFR znalazło swoje odzwierciedlenie w zarządzeniu Ministerstwa Zdrowia RSFR z 11 lipca 1990 r. Luty 1991 r. przyniósł zatwierdzenie przez Ministerstwo Zdrowia ZSRR regulaminu służby medycyny ratunkowej mieszkańców kraju w sytuacjach nadzwyczajnych. Regulamin określił strukturę służby na wszystkich szczeblach administracyjnych ZSRR, organizacyjne podstawy zapewnienia medyczno – sanitarnego bezpieczeństwa podczas sytuacji nadzwyczajnych, wytyczne planowania i kierowania służbą, wyposażenie formacji oraz instytucji służby, jej finansowanie oraz zostały wytyczone podstawowe kierunki pracy naukowo – badawczej i organizacyjno – metodycznej w tym zakresie [1].

W trzy lata później rozporządzeniem rządu Federacji Rosyjskiej z 3 maja 1994 r., nr 420 *O ochronie życia i zdrowia mieszkańców Federacji Rosyjskiej podczas powstania i likwidacji następstw sytuacji nadzwyczajnych, wywołanych klęskami żywiołowymi, awariami i katastrofami* uznano ochronę życia i zdrowia obywateli FR ważnym zadaniem państwowym organów władzy federalnej, władzy podmiotów Federacji i samorządu lokalnego. Tym zarządzeniem postanowiono również o powstaniu Ogólnorosyjskiej Służby Medycyny Katastrof jednoczącej funkcjonalnie służby medycyny katastrof ministerstwa zdrowia, ministerstwa obrony, ministerstwa transportu, MSW oraz siły i środki innych resortów uczestniczących w likwidacji następstw medyczno – sanitarnych sytuacji kryzysowych.

Rozwinięciem postanowień omawianego rozporządzenia było opracowanie regulaminu Ogólnorosyjskiej Służby

Medycyny Katastrof zatwierdzone rozporządzeniem rządu Rosji nr 195 z dnia 28 lutego 1996 r. Tak więc kwestiami zabezpieczenia medyczno – sanitarnego w Rosji zajmują się Służba Medyczna Ministerstwa Obrony, Medyczna Służba Obrony Cywilnej oraz najmłodsza gałąź medycyny ratunkowej, Medycyna Katastrof i Służba Medycyny Katastrof zabezpieczająca mieszkańców kraju. Praktyka i teoria tej części medycyny ratunkowej. Poprzez medycynę katastrof rozumiana jest gałąź medycyny stanowiąca system wiedzy naukowej oraz sferę działalności praktycznej skierowanej na ratowanie życia i zachowanie zdrowia społeczeństwa podczas awarii, katastrof, klęsk żywiołowych i epidemii. Zapobiegnięcie i leczenie urazów (zachorowań) powstałych w wyniku sytuacji nadzwyczajnych. Ochrona i wyleczenie uczestników likwidacji sytuacji nadzwyczajnej. Ogólnorosyjska Służba Medycyny Katastrof stanowi podsystem wspólnego systemu zapobiegania i zwalczania sytuacji nadzwyczajnych. Funkcjonalnie obejmuje służby medyczne wyżej wymienionych resortów i instytucji. Zasadniczą częścią Ogólnorosyjskiego Systemu Medycyny Katastrof jest Służba Medycyny Katastrof Ministerstwa Zdrowia FR. Służba Medycyny Katastrof jest elementem systemu ochrony zdrowia funkcjonującego w Federacji Rosyjskiej. Jej przeznaczeniem jest organizacja i realizacja medyczno – sanitarnego zabezpieczenia likwidacji następstw sytuacji nadzwyczajnych w okresie pokoju. Swoje zadania wypełnia w bezpośrednim współdziałaniu (współpracy) z pozostałymi elementami (gałęziami, jednostkami) systemu ochrony zdrowia FR. Są nimi jednostki leczniczo – profilaktyczne, sanitarno – higieniczne i epidemiologiczne, ochrony macierzyństwa i dzieciństwa, przygotowania kadr i wiele innych.

Do podstawowych zadań Ogólnorosyjskiej Służby Medycyny Katastrof oraz Służby Medycyny Katastrof MZ FR należą:

1. organizacja i realizacja medyczno – sanitarnego zabezpieczenia ludności podczas likwidacji następstw sytuacji nadzwyczajnej, także związanej z konfliktami lokalnymi jak i aktami terrorystycznymi;
2. stworzenie, przygotowanie, zapewnienie gotowości i doskonalenie organów zarządzania, formacji i instytucji

służby realizacji zadań wynikających z sytuacji nadzwyczajnych;

3. stworzenie i racjonalne wykorzystanie rezerw mienia medycznego, środków finansowych i materialno – technicznych zapasów, zabezpieczenie nadzwyczajnych dostaw środków leczniczych podczas likwidacji następstw sytuacji kryzysowej,
4. przygotowanie i podnoszenie kwalifikacji specjalistów OSMK oraz ich certyfikację;
5. opracowanie metodycznych podstaw szkolenia i uczestnictwa społeczeństwa oraz ratowników w przygotowaniach do udzielenia pierwszej pomocy medycznej podczas sytuacji nadzwyczajnej;
6. praca naukowo – badawcza oraz współpraca międzynarodowa w sferze medycyny katastrof.

Oprócz przedstawionych powyżej zadań OSMK uczestniczy w:

- a. w wykrywaniu źródeł sytuacji nadzwyczajnych, które mogą być przyczynami niekorzystnych następstw o charakterze medyczno – sanitarnym;
- b. w organizacji stałej medyczno – sanitarnej kontroli w tym zakresie;
- c. w przeprowadzeniu kompleksu przedsięwzięć w celach niedopuszczenia lub ograniczenia wielkości następstw sytuacji nadzwyczajnych;
- d. realizacji państwowych ekspertyz, nadzoru i kontroli w sferze ochrony mieszkańców oraz terenów podczas sytuacji nadzwyczajnej;
- e. w opracowaniu i wprowadzeniu środków w sferze socjalnej ochrony ludności;
- f. w przeprowadzaniu akcji humanitarnych w tym zapewnienie warunków dla realizacji przez obywateli swoich praw i obowiązków w sferze ochrony przed sytuacjami nadzwyczajnymi [1].

Funkcjonowanie Służby Medycyny Katastrof

Ogólnorosyjska Służba Medycyny Katastrof działa na pięciu poziomach. Są to poziom federalny, regionalny, terytorialny, lokalny oraz na poziomie obiektowym (np. podmiotu ekonomicznego).

Na poziomie federalnym w skład OSMK wchodzi: Federalny Urząd Państwowy Ogólnorosyjskie Centrum Medycyny Katastrof **Ochrona** wraz z jego etatowymi formacjami i instytucjami, Departament Nadzoru Sanitarno – Epidemiologicznego MZ FR, Federalne Centrum Państwowego Nadzoru Sanitarno – Epidemiolo-

gicznego ze swoimi specjalistycznymi formacjami i instytucjami Państwowej Służby Sanitarno – Epidemiologicznej oraz Federalny Zarząd *Medbioekstrem*, Ogólnooarmijne Centrum Medycyny Katastrof i formacje medyczne oraz instytucje centralnego podporządkowania MO FR, instytucje i formacje centralnego podporządkowania MSW, MT FR, pozostałych ministerstw i resortów, które są przeznaczone do uczestnictwa w likwidacji medyczno – sanitarnych następstw sytuacji nadzwyczajnej oraz nieetatowe formacje, magazyny kliniczne MZ, pozostałych ministerstw i resortów niezbędna dla okazania natychmiastowej i konsultacyjnej, szybkiej i niecierpiącej zwłoki pomocy medycznej ludności dla likwidacji następstw sytuacji nadzwyczajnej.

Regionalny poziom funkcjonowania OSMK (szczebel regionu) składa się z filii Federalnego Urzędu Ogólnorosyjskiego Centrum Medycyny Katastrof **Ochrona** z wchodzącymi w ich skład formacjami i instytucjami w federalnych okręgach, międzyregionalnych centrów ds. sytuacji nadzwyczajnych zlokalizowanych w Moskwie i Nowosybirsku służby nadzoru sanitarno – epidemiologicznego oraz centrami teje w regionach oraz regionalnymi formacjami szczebla regionalnego MO FR, MSW, MT FR, innych ministerstw i resortów, których zadaniem jest działanie w sytuacjach kryzysowych w obszarze likwidacji następstw medyczno – sanitarnych sytuacji kryzysowych. Na tym szczeblu w składzie regionalnej SMK znajdują się kliniczne i naukowe magazyny.

Poziom terytorialny działalności Służby Medycyny Katastrof zorganizowany jest w ramach podmiotów federacji (republiki, kraje, obwody, okręgi narodowe oraz miasta Moskwa i Petersburg. Terytorialna SMK zbudowana jest w oparciu o terytorialne centra medycyny katastrof wraz z ich etatowymi formacjami, nieetatowymi formacjami OSMK, formacjami wymienianych wyżej ministerstw i resortów, magazynami klinicznymi przeznaczonymi do udziału w likwidacji i udzielaniu pomocy w likwidacji następstw sytuacji nadzwyczajnej.

Lokalny poziom działania systemu MK obejmuje poziom rejonów, miast, rejonów miejskich. Organizacja systemu medycyny katastrof tego szczebla składa się z centrów medycyny katastrof (tam gdzie one istnieją), stacji, podstacji pogotowia ratunkowego z wchodzącym

w skład formacjami, centra państwowej służby sanitarno – epidemiologicznej w miastach i rejonach formujące brygady i grupy rozpoznania epidemiologicznego, formacje będące w stałej gotowości instytucji wojskowo – medycznych, formacje MSW i MT, instytucje Zarządu Federalnego Medyczo – Biologicznych i Problemów Ekstremalnych MZ FR oraz pozostałe organy władzy wykonawczej uczestniczące w likwidacji sytuacji nadzwyczajnych w dziedzinie medyczo – sanitarnej.

Najniższy poziom systemu medycyny katastrof reprezentuje tzw. poziom obiektowy, czyli np. funkcjonariusz ds. medyczo – sanitarnego zabezpieczenia obiektu w razie sytuacji nadzwyczajnej, medyczne formacje, pododdziały nadzoru sanitarno – epidemiologicznego. Kierownikiem OSMK jest minister zdrowia i rozwoju socjalnego FR, lecz bezpośrednio kierownictwo sprawuje pierwszy zastępca ministra. Niższymi ogniwami OSMK kierują kierownicy departamentu ochrony zdrowia właściwego szczebla. Odpowiednio Służbą Medycyny Katastrof MZ FR kieruje minister (jego pierwszy zastępca), dalej przedstawiciel ministra zdrowia w okręgu federalnym. Terytorialnymi i lokalnymi SMK MZ kierują kierownicy organów ochrony zdrowia właściwych szczebli władzy wykonawczej. Na poziomie obiektu jest to jego kierownik [1].

Sztab OSMK znajduje się w składzie Centrum Medycyny Katastrof **Ochrona** i zajmuje się koordynacją przygotowań oraz współdziałania organów kierowania oraz wykorzystywanych formacji i instytucji wchodzących w skład OSMK od poziomu federalnego do municypalnego (lokalnego). Cały system OSMK i SMK MZ FR ma niezwykle skomplikowaną strukturę. Jest ona odbiciem faktu, że Rosja jest państwem federacyjnym i struktury państwowej i samorządowej władzy wykonawczej mają nie mniej skomplikowaną organizację.

Ministerstwo ds. Obrony Cywilnej, Sytuacji Nadzwyczajnych i Likwidacji Następstw Klęsk Żywiolowych zajmuje się szerokim spektrum problemów począwszy od obrony cywilnej, ochroną przeciwpożarową, działalnością w zakresie ochrony ludności podczas sytuacji nadzwyczajnych i katastrof żywiołowych, bezpieczeństwem ludzi na obiektach wodnych i kierowaniem systemem uprzedzania i likwidacji

sytuacji nadzwyczajnych. Jednym z elementów strukturalnych Ministerstwa ds. Sytuacji Nadzwyczajnych jest Poszukiwawczo – Ratownicza Służba ministerstwa. W jej składzie znajduje się 7 regionalnych poszukiwawczo – ratowniczych oddziałów, 28 ich filii oraz 11 jednostek poszukiwawczo – ratowniczych na obiektach wodnych. Ponadto Bajkalski Oddział Poszukiwawczo – Ratowniczy, Poszukiwawczo – Ratowniczy Oddział Obwodu Kaliningradzkiego, Państwowy Centralny Aeromobilny Oddział Ratunkowy MCzS Rosji *Centrospas* oraz Awaryjno – Ratownicza Służba dla Prowadzenia Podwodnych Prac Specjalnego Przeznaczenia *Gosakwaspas*. Łącznie wszystkie ratowniczo – poszukiwawcze ogniwa Ministerstwa ds. Sytuacji Nadzwyczajnych liczą 4681 ratowników [3]. Poszukiwawczo – ratownicza służba MCzS Rosji działa w oparciu o federalną ustawę *O awaryjno – ratowniczych służbach i statusie ratownika* z 22 sierpnia 1992 r. Jest to podstawowy akt prawny regulujący zakres działania służby poszukiwawczo – ratowniczej. Podstawową rolę w organizacji tych służb odgrywa rząd Federacji Rosyjskiej który wydał odpowiednie rozporządzenia np. dotyczące certyfikacji służb awaryjno – ratowniczych czy też o sposobie medycznej rehabilitacji ratowników oraz wiele innych. Poszukiwawczo – Ratownicza Służba Ministerstwa ds. Nadzwyczajnych Rosji jest ważnym elementem składowym sił będących w stałej gotowości jednolitego państwowego systemu uprzedzania i likwidacji sytuacji nadzwyczajnych. System skupia w sobie organy kierowania oraz siły i środki federalnych organów władzy wykonawczej, organów władzy podmiotów Federacji, organów samorządu lokalnego oraz organizacji których kompetencje są związane z rozwiązywaniem problemów ochrony ludności i terytorium w razie wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych. Do podstawowych zadań systemu należy: opracowywanie prawnych i ekonomicznych rozwiązań w sferze ochrony ludności, przygotowywanie ludności do funkcjonowania w ramach sytuacji nadzwyczajnych, prognozowanie sytuacji nadzwyczajnych, szacowanie oraz likwidacja socjalno – ekonomicznych następstw kryzysu, nadzór i kontrola w sferze ochrony ludności i

terytorium przed sytuacjami kryzysowymi, współpraca międzynarodowa w tym zakresie. Ostatnim z zadań jest likwidacja powstałej sytuacji kryzysowej. System organizacyjny składa się z terytorialnych i funkcjonalnych podsystemów i obejmuje pięć szczebli. Szczeble to: poziom federalny (całość terytorium FR), regionalny (terytorium kilku subiektów Federacji), terytorialny (jeden podmiot FR), lokalny (terytorium rejonu, miasta, miejsca zamieszkiwanego przez ludzi). Najniższy szczebel organizacyjny to terytorium obiektu o przeznaczeniu produkcyjnym czy socjalnym. W skład terytorialnych podsystemów, których zadaniem jest uprzedzanie i likwidacja następstw sytuacji kryzysowych wchodzi ogniwa władz lokalnych. Organami koordynującymi działania w tym zakresie są Komisje ds. Spraw Sytuacji Nadzwyczajnych organów władzy wykonawczej podmiotów Federacji. Łącznie występuje 88 podsystemów terytorialnych. Regionalny poziom obejmuje 6 regionów. Organami koordynującymi są Centra ds. Obrony Cywilnej i Sytuacji Nadzwyczajnych. Regiony o których mówimy to: Centralny (Moskwa), Północno – Zachodni (Petersburg), Południowy (Rostów nad Donem), Przywołżsko – Uralski (Jekaterynburg), Syberyjski (Krasnojarsk) i Dalekowschodni (Chabarowsk).

Ogniwa federalnego podsystemu powoływane są przez władze w ministerstwach i organizacjach podporządkowania federalnego. Ich działanie koordynuje Ministerstwo ds. Sytuacji Nadzwyczajnych i inne organy bezpośrednio podporządkowane władzom federalnym. Organem koordynującym jest Międzyresortowa Komisja ds. Uprzedzania i Likwidacji Sytuacji Nadzwyczajnych przy Rządzie Rosji. Ogólne kierownictwo całością systemu, na poziomie federalnym, jest sprawowane przez rząd FR. Bezpośrednio kieruje nim Ministerstwo ds. Sytuacji Nadzwyczajnych.

Jednolity system pracuje w trzech reżimach funkcjonowania:

1. system pracy codziennej;
2. system podwyższonej gotowości;
3. system sytuacji nadzwyczajnej.

Lista tworzonych przez organy federalne władzy wykonawczej podsystemów jednolitego państwowego systemu uprzedzania i likwidacji sytuacji nadzwyczajnych jest długa. Obejmuje funkcjonalne podsystemy tworzone

przez takie ministerstwa jak: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Ministerstwo Obrony, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Szkolnictwa i Nauki, Ministerstwo Zasobów Naturalnych i Ekologii, Ministerstwo Przemysłu i Handlu, Ministerstwo Transportu, Ministerstwo Łączności i Komunikacji Masowej, Ministerstwo Gospodarki Wiejskiej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Ministerstwo Rozwoju Ekonomicznego, Rosatom, Ministerstwo Energetyki i inne. W każdym z tych ministerstw (resortów) działa co najmniej jeden podsystem funkcjonalny. Przedstawienie całości wykracza poza ramy niniejszego opracowania określone w tytule. Służba Poszukiwawczo - Ratownicza i jej formacje zajmują się oprócz stworzenia bazy materialnej do swojej działalności, również przygotowaniem dokumentów operacyjnych związanych z problematyką organizacji oraz przeprowadzenia prac znajdujących się w ich kompetencjach. Prowadzą przygotowanie i doskonalenie ratowników ich formacji oraz przygotowują certyfikację dla potrzeb prac awaryjno - ratowniczych. Podejmują działania zmierzające do rehabilitacji socjalnej i prawnej ochrony ratowników i ich rodzin. Wymieniają doświadczenia z innymi, w tym z zagranicznymi formacjami poszukiwawczo - ratowniczymi. Uczestniczą w przygotowaniu planów uprzedzania i likwidacji sytuacji nadzwyczajnych opracowywanych przez władze podmiotów Federacji. Przygotowują i szkolą społeczne organizacje, których zadania statutowe związane są z ratownictwem. Służba i jej formacje uczestniczą także w szkoleniu ludności do funkcjonowania w warunkach sytuacji nadzwyczajnych. Tak w skrócie przedstawiają się zadania służb poszukiwawczo - ratowniczych Ministerstwa ds. Sytuacji Nadzwyczajnych.

Podsumowanie

Służba Medycyny Katastrof oraz Służba Poszukiwawczo - Ratownicza Federacji Rosyjskiej funkcjonują w różnych resortach. Bezpośrednie współdziałanie odbywa się na „polu walki” czyli podczas likwidacji następstw sytuacji kryzysowej. Oczywiście obydwa systemy nie funkcjonują w próżni, lecz ich działania są koordynowane przez rząd FR oraz właściwe ministerstwa. Skomplikowanie systemu medycyny katastrof

jak i służb poszukiwawczo - ratowniczych wynika z bizantyjskiego systemu władz wykonawczych Rosji, jak również z rozległości jej terytorium oraz funkcjonowania w kilkunastu strefach czasowych. Służba Medycyny Katastrof wykorzystuje środki transportu powietrznego będące w posiadaniu Ministerstwa ds. Sytuacji Nadzwyczajnych. Innymi słowy personel latający to funkcjonariusze ministerstwa, a personel medyczny to pracownicy jednego z centrów medycyny katastrof. Analiza funkcjonowania systemu rosyjskich systemów medycyny katastrof oraz systemu ratowniczego działającego w sytuacjach kryzysowych jest przedsięwzięciem dla zespołu naukowców i praktyków zajmujących się tą materią aktywności państwa. Przedstawienie, w niezwykle skrócie, tych dwóch systemów wskazuje, że funkcjonują one w oparciu o własny, wieloletni bagaż doświadczeń i tradycji. Konieczność stworzenia tych systemów, doskonalenia ich pracy wynika chociażby z faktu przed jakimi wyzwaniem te systemy mogą stanąć. I nie chodzi tu o zagrożenie spowodowane działalnością terrorystyczną.

W samej Moskwie znajduje się 80 obiektów stanowiących zagrożenie chemiczne, 20 obiektów grożących skażeniem promieniotwórczymi, ponad 60 podatnych na pożary i wybuchy obiektów przemysłowych. Tak więc jak widzimy to tylko na tym przykładzie odpowiedzialność i zadania charakterystycznych służb są ogromne. Z praktycznych względów powinniśmy zapoznawać się z rozwiązaniami prawnymi i organizacyjnymi systemów ratowniczych Federacji Rosyjskiej. Ponadto ich doświadczenie praktyczne jest ogromne, na co wskazują choćby dane przytoczone w tekście. Niezwykle ważnym w tworzeniu systemu ratownictwa oraz jego doskonaleniu w Rosji jest fakt, że na jego czele od ponad dwudziestu lat stał jeden człowiek - Siergiej Szojgu, którego zasługi w tym zakresie są nie do przecenienia.

Piśmiennictwo

1. Всероссийская Служба Медицины Катастроф, учебное пособие для аудиторной работы студентов 3 курса по специальности 060105 – стоматология Учебное Красс ГМУ, (red. Анисимов М.М., Борщев С.В., Кашиков С.В.), Красноярск 2010; 5-8.
2. www.vckm.ru
3. www.mchs.gov.ru

Rys. 1 Schemat
Federalny Urząd Państwowy
Ogólnorosyjskie Centrum Medycyny Katastrof Ochrona
Ministerstwa Ochrony Zdrowia i Rozwoju Socjalnego
FR

